

Netværksbaseret planlægning

- med deltagelse af borgere og andre aktører

Netværksbaseret planlægning

- med deltagelse af borgere og andre aktører

Redaktion

Vindmøllerejseholdet: Kirsten Vest, Lia Maria Hauch Kaufmann,

Gitte Østergård Simonsen, Victoria Overby Traberg

Antropologerne: Catrine Rudolf, Klaus Bjørn Larsen, Rikke Ulk

Aarhus Kommune: Christina Friis-Hasché, Nina Ullvit

Udgivelsesår

2015

Fotos

Lia Maria Hauch Kaufmann

Grafisk design

LIVe Grafisk

Tryk

Rosendahls Schultz Grafisk

Oplag:

400

ISBN:

978-87-90774-67-7

Indhold

Indledning	4
Rammerne for netværksbaseret planlægning	6
Trin 0 - Opstart	10
Trin 1 - Invitér aktører	12
Trin 2 - Workshop	15
Trin 3 - Netværksmøder	20
Trin 4 - Opfølgning	24
Opfordring	27

Indledning

Denne udgivelse er til Jer, der vil arbejde for åbenhed, dialog og inddragelse af borgere og lokale aktører i Jeres kommune. Den er et resultat af et samarbejdsprojekt mellem Aarhus Kommune, Vindmøllerejseholdet og konsulentfirmaet Antropologerne, som sammen har udviklet og afprøvet en tilgang til planlægning med fokus på dialog og lokalt samarbejde.

Tilgangen bygger på principperne fra foreningslivet, hvor borgerne frivilligt tager del i lokalsamfundet og herigennem får indflydelse. Ved at kommunen initierer netværksdannelse i forbindelse med deres planlægningsproces, kan borgere og lokale aktører aktivt deltage løbende i debatten

og præge processen. Det handler om at få skabt en tidlig debat og i fællesskab få formuleret idéer og ønsker til kommunens planlægning.

Udgivelsen er en opfølgning på APROPOS Vindmøller – åbenhed, dialog og inddragelse, som Naturstyrelsen udgav i 2014. Denne udgivelse beskriver principperne bag netværksbaseret planlægning og giver idéer til, hvordan I helt konkret kan arbejde med tidlig inddragelse af borgere, erhverv og andre aktører. Her er det vindmølleplanlægningen, der tages udgangspunkt i, men idéerne bag netværksbaseret planlægning kan overføres til andre områder.

Undersøgelser viser, at de fleste er tilhængere af vindmøller, men et vindmølleprojekt kan for den enkelte nabo føles som en invasion af egen baghave. Hvis borgeren først sent bliver bekendt med planerne og aktiveret i processerne, er reaktionen ofte negativ. Den usynlige og skæve magtrelation mellem borger og kommune bliver synlig og fysisk. Borgerne føler sig overrumplede og reagerer typisk først med forvirring og usikkerhed og dernæst med protester og klager. Oplevelsen af manglende dialog skaber modstand. Der er flere eksempler på, at modstand bliver den eneste dialog, og ren modstand er et dårligt udgangspunkt for konstruktiv dialog.

Mange kommuner – både politikere og embedsmænd – ønsker at inddrage borgerne og lokale aktører, så de kan deltage i planlægningen. En tidligere involvering giver større mulighed for at bidrage, påvirke og få ejerskab til planlægningen.

Men hvordan undgår I som kommune en "os og dem"-relation til aktørerne, og hvordan opnår I, at de føler ansvar og ejerskab for de nye tiltag? Hvordan kan man sikre, at de bliver inkluderet og hørt i beslutningsprocessen? Hvornår og hvordan skal I gøre en indsats, så borgerne ikke føler, at de får trukket projektet ned over

hovedet? Det er nogle af de spørgsmål, vi vil forsøge at svare på i denne udgivelse.

Man kan arbejde med netværksbaseret planlægning på flere niveauer. I skal være villige til at se på Jeres egne roller og interaktioner med omverdenen. I skal turde engagere Jer og gøre tingene på en anden måde, end I er vant til. Det handler om at starte en proces, man ikke ved hvor ender.

Med små skridt kan man nå langt.

“En god borgerinddragelse er en proces, hvor man tidligt i udviklingen inddrager civile aktører, borgere, interessenter eller hvem der ellers har en interesse i projektet. De bliver en del af processen, inden der er alt for meget fastlagt, men også på et tidspunkt, hvor man ved, hvad det rent faktisk er, man kan diskutere og hvad der er til debat. Her er det vigtigt, at man er meget tydelig fra opdragsgivers side i forhold til, hvad der er til diskussion, og hvad de forskellige aktører har mandat til at påvirke i processen. Har de reel beslutningskompetence eller er det bare idéer og input, man er interesseret i? Vil man høre, hvor deres bekymringer ligger? Eller kan de rent faktisk være med til at præge nogle af de store beslutninger i projektet? Det skal være tydeligt formuleret både, hvad de kan byde ind med og præge, og hvad de ikke har beslutningskompetencer til at påvirke.”

- Anne Katrine Hornemann, arkitekt og ekspert i interessent- og brugerinddragelse, Blue Bakery

Rammerne for netværksbaseret planlægning

Danskerne er kendt for foreningslivet, hvor mange tager aktiv del i en forening. Hvis kommunen kan bygge videre på den tradition, giver det mulighed for at bryde barrierer og danne nye relationer. Gennem relationer mellem mennesker opbygges tillid og der kan opstå en "vi-relation", frem for en polariseret "os og dem". Det er lettere at tage kontakt til personer, man kender og lettere at have dialog om uenigheder, hvis der er etableret en relation. Det er ikke målet med inddragelse at gøre alle enige, men derimod at blive bevidste om, hvor der er uenigheder og sammen skabe et fælles beslutningsgrundlag.

Netværksbaseret planlægning bygger på samarbejde i eksisterende og nye netværk. Først vil vi beskrive, hvordan I skaber et godt udgangspunkt for samarbejde mellem kommune, borger og lokale aktører og hvornår i planlægningsprocessen, inddragelsen bør finde sted. Herefter vil tilgangen til netværksbaseret planlægning blive præsenteret.

Kommune og borgerne samarbejder

Vi går samfundsmæssigt i retning af mere samskabelse, hvor der i højere grad bliver etableret samarbejder mellem offentlige

myndigheder og civilsamfund. Der er et behov for at gentænke det offentliges rolle og fokusere på de ressourcer, som kommunen og borgerne har.

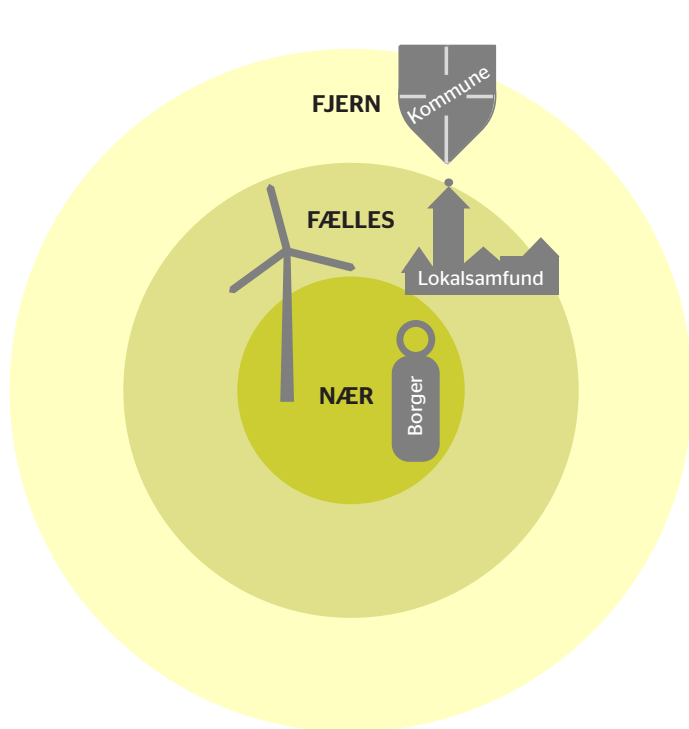
En af styrkerne i tidlig borgerinddragelse er, at forholdet mellem kommune og borger redefineres. Mange kommuner tænker i disse baner og ændrer den måde, de traditionelt er gået til de kommunale opgaver på. I det kommunale landskab anno 2015 ser vi derfor, at embedsmænd og politikere gentænker måden at samarbejde med borgerne på. Fx er Aarhus på sundhedsområdet blevet en 'kærlig kommune', Albertslund står frem som 'netværkskommune' og Skanderborg fremmer samspillet mellem ansatte i kommunen og aktive medborgere gennem fællesskaber formuleret i en 'kommune 3.0'.

Når I vil samarbejde med borgerne, skal I møde dem i deres eget miljø, på deres egne præmisser og i et sprog alle forstår. I skal blive en del af det lokalsamfund, som er borgernes virkelighed. Selvom I umiddelbart er fælles om mange ting, fx sprog og geografi, er der meget, som kan adskille Jer. Alle har noget kendt og noget ukendt; situationer man oplever med stor

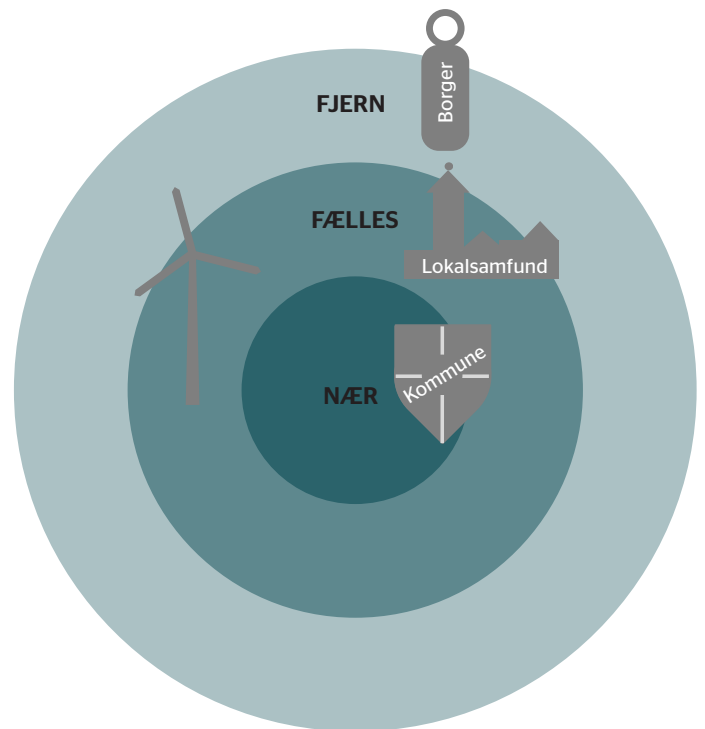
naturalighed og fortrolighed, og andre situationer, hvor man føler sig på udebane og usikker på ens rolle.

Udfordringen for både kommunen og borgerne er at gøre det ukendte kendt og bringe det, der ligger fjernt, tættere på. Antropologerne arbejder med en fællesskabsmodel, der består af tre niveauer: noget nært, noget fælles og noget fjernt, se figuren på modsatte side. Den kan forklare de perspektiver, udfordringer og muligheder, der kan være for borgere og kommunen i at mødes og samarbejde. Idéen er, at I skal bevæge Jer tættere på borgerenes hverdag og ind i en fælles sfære.

Når I tager ud og møder borgerne, viser I med Jeres handling og i praksis, at borgerens input er relevante for Jer. At I ringer, beder om et møde, banker på og viser interesse gør, at Jeres henvendelser fremstår forståelige, virkelighedsnære og bliver mere relevante for den enkelte borger. Ved at arbejde i netværk kan I skabe en kultur, hvor samarbejdet mellem kommune og borgere går gennem eksisterende eller nye foreninger og netværk. Dermed udvides den fælles sfære, som beskrevet i fællesskabsmodellen.

Fra borgerens synsvinkel

Fra kommunens synsvinkel

Fællesskabsmodel visualiserer tre sfærer set fra borgernes og kommunens synsvinkel. Først og fremmest har alle noget nært, hvor vi føler os helt trygge og tilpas. Det er for borgerne det velkendte som fx hjemmet og familien. Dernæst har langt de fleste af os noget fælles, som er det kendte vi på forskellig vis deltager i og hvor vi kan vælge at tage ansvar. Det kan fx være en sportsklub, beboerforening eller skolebestyrelse. Endeligt har vi alle noget, som er fjernt for os, som er fremmed og ukendt. Det kan være mange ting, fx kommunen, som ikke altid kommunikerer forståeligt for den almindelige borger. Modellen kan også ses fra kommunens synsvinkel, hvor kommunen og administration er det nære. I den fælles sfære er lokalsamfundet fx kendte samarbejdspartnere, hvor beslutninger og aktiviteter foregår i vante rammer. Yderst er mange af borgerne, hvis dagsordner og opfattelser er fjerne og ofte ukendte for kommunen.

Det gode tidspunkt for inddragelse

Formålet med samarbejde og inddragelse er, at borgere og lokale aktører bliver aktiveret og taget med på råd i planlægningen. Det er mest konstruktivt at diskutere fordele, ulemper, udfordringer og muligheder, før der er tale om en konkret plan.

Vi anbefaler derfor, at I inddrager aktørerne tidligt i processen, gerne inden der er truffet for mange beslutninger. Det kan fx være, inden de formelle høringer er startet. Hvis det først er muligt at inddrage senere i forløbet, er det stadig bedre end ingen inddragelse. I så fald skal det fremgå, at det er andre kriterier, borgerne kan få indflydelse på.

For de fleste borgere forholder det sig sådan, at engagement og interesse stiger i takt med, at emnet bliver mere konkret og rykker tættere på. Det kan være en udfordring for kommunens medarbejdere at engagere borgere, foreninger og lokalråd om noget, som endnu ikke er konkret.

Kommunen konkurrerer om borgernes tid i en ofte travl hverdag. Hvis I giver borgerne medindflydelse i planlægningen, vil de også være villige til at engagere sig og bruge tid på processen.

Inddragelse gennem netværk

Formålet med netværksbaseret planlægning er at lave en robust planlægning, hvor alle relevante aktører bliver inddraget. Gennem involvering og afholdelse af workshop opfordres aktørerne til at indgå i et netværk, der ligesom foreningslivet

bygger på engagement og frivillighed. I disse netværk kan deltagerne mødes og erfaringsudveksle med folk med samme interesser og bekymringer som dem selv og med folk med en helt anden holdning. Fx får vindmølleopstiller mulighed for at møde borgere på workshoppen og i netværkene, og de kan således få andre perspektiver med i deres overvejelser. Ligesom politikerne tidligt får indblik i borgernes tanker og bekymringer ift. vindmølleplanlægning.

Vindmøllerejseholdet og Antropologerne har udarbejdet en tilgang til netværksbaseret planlægning, som er blevet afprøvet i samarbejde med Aarhus Kommune. Den tager afsæt i 4 trin, illustreret på modsatte side.

I første trin skal de relevante aktører identificeres og inviteres med i planlægningen. De skal introduceres for mulighederne for deltagelse i workshop og netværksarbejde.

I andet trin skal der afholdes en workshop, hvor aktørerne bliver præsenteret for projektet, og de formulerer temaer, som kan indgå i det videre arbejde. Disse temaer danner baggrund for et antal netværk, som deltagerne kan indgå i. Workshoppen er rammen for netværksdannelsen, men det er op til deltagerne selv at definere, hvilke områder de vil engagere sig i. Kun på den måde bliver netværkene drevet af deltagerne eget engagement.

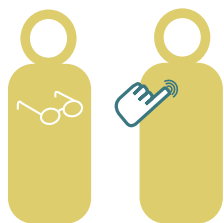
I tredje trin mødes netværkene for at diskutere og evt. formulere idéer eller ønsker til det videre forløb.

I fjerde trin skal netværkenes resultater viderebringes til kommunen, som derefter skal forholde sig til dem og indarbejde udvalgte idéer i deres videre planlægning.

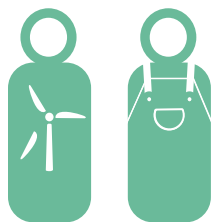
Inden trin 1 kan begynde, skal processen startes op i kommunen, hvor rammerne skal fastlægges. Dette kalder vi trin 0, da det ligger inden den reelle borgerinddragelse.

I det følgende vil trin 0 til trin 4 blive gennemgået, både på et overordnet plan, men også med helt konkrete forslag til udførelsen af trinene. Foruden den overordnede gennemgang af trinene vil erfaringerne fra Aarhus Kommune blive beskrevet under de enkelte trin.

1. Invitér aktører

Borger

Erhverv

Myndigheder

2. Workshop

3. Netværksmøder

Sekretær funktion

Sekretær funktion

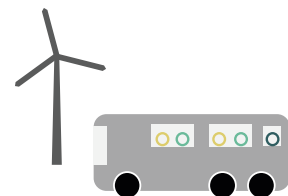

Sekretær funktion

Sekretær funktion

4. Opfølgning

Skab dialog, styrk relation og få tillid

Input til beslutning om vindmøller

Grobund for lokal udvikling fx ejerlaug

Trinvis beskrivelse af netværksbaseret planlægning. Trin 1: involvering og invitation af relevante aktører. Trin 2: forberedelse og afholdelse af workshops, hvor de forskellige aktører diskuterer relevante temaer for og interessepunkter i planlægningsprocessen og danner borgerdrevne netværk. Trin 3: møder og arbejde i borgerdrevne netværk med input og anbefalinger til kommunens politikere. Trin 4: overlevering af netværksarbejdets resultater til politikere og embedsmænd og andre fremadrettede aktiviteter for lokalsamfundet.

Trin 0 - Opstart

Først skal de organisatoriske grundsten lægges: I skal starte med at etablere en intern projektgruppe i kommunen, som er klædt på til at tage kontakt til lokalsamfundet. I skal i denne fase sikre Jer, at det, I sætter i gang, kan udvikle sig og følges helt til dørs.

Når det drejer sig om at arbejde med inddragelse af borgerne og andre aktører, er en projektgruppe med de rette ressourcer, kompetencer samt opbakning til at planlægge og gennemføre nye aktiviteter alfa-omega. Projektgruppen skal have kommunens mandat til at agere alternativt og innovativt i samarbejdet med de lokale aktører.

Der skal lægges en klar ramme og plan for hele processen. Projektgruppen er en nødvendig katalysator, der skal være med fra den spæde start til projektets afslutning. Projektgruppen skal sørge for, at borgerne egentlige medbestemmelse sker, og at deres input har betydning og bliver bragt videre i processen.

I skal i projektgruppen kunne arbejde sammen som team, og I skal være parate til at bevæge Jer udenfor kommunens rammer og møde borgerne i lokalsamfundene. Projektgruppen bør bestå af udadvendte medarbejdere, som ønsker at fungere som bindeled mellem kommune og lokalsamfund. At bevæge sig ud af de vante ram-

mer er helt afgørende for at kunne inddrage og støtte netværk og for at kunne formidle resultater fra netværksarbejdet både indad, udad og opad. Det kan være en fordel, at enkelte fra projektgruppen er kendte ansigter i lokalmiljøet eller i kommunen, så der er en lokal tillid og autoritet at trække på i kontakten med aktørerne.

I skal allerede fra begyndelsen etablere en klar ansvars- og rollefordeling. I skal beslutte, hvordan kommunikationen internt og eksternt skal foregå, og hvilke retningslinjer projektgruppens medlemmer skal følge. Sørg for at have minimum to personer, der er i stand til at agere tovholder, så eventuel sygdom eller fravær ikke

betyder, at projektet må sættes på pause. Arbejdet med inddragelse af borgere og lokale aktører vil udfordre Jeres personaleressourcer. Borgerne er som regel bedst tilgængelige eftermiddage og aftener, så vær realistiske og rundhændede, når I allokerer ressourcer til projektet. Det er vigtig med ledelsens opbakning til at frigøre tid til processen.

“Den primære udfordring er tidspresset og manglen på ressourcer. Processen har taget længere tid end normalt, men jeg tror, at den samlede tid er den samme, man bruger den bare på en anden måde og på andre tidspunkter. Jeg tror fx, at borgernes ønske om aktindsigt reduceres og antallet af indsigelser i forhold til de konkrete planer bliver forhåbentligt også reduceret, fordi de lokale borgere selv har været med til at give input til planlægningen.”

“Det er et arbejde, hvor vi smider plankerne ud imens vi løber, så det er en god idé at afstemme forventninger om tid, ressourcer, roller osv. – Hvem der tager knoglen, hvem der tager ud til møder osv. Det tager lang tid og det er rigtig fint at have en studentermedhjælper med en sekretærfunktion.”

- Christina Friis-Hasché, projektleder,
Aarhus Kommune

Trin 1 - Invitér aktører

Det første trin er en involveringsfase, hvor I, både embedsmænd og politikere, skaber kontakt til borgere og erhvervet, og inviterer dem med i planlægningsprocessen.

Aktørerne skal introduceres for det kommende forløb, hvor der vil blive afholdt workshop og efterfølgende være mulighed for deltagelse i netværk. For at fastholde aktørernes interesse bør I tidligst kontakte aktørerne 4 måneder inden workshoppen afholdes. Dog bør I have inviteret dem senest 2 måneder inden.

I kender tilsammen mange borgere og lokale aktører, som har henvendt sig til kommunen med en ansøgning, en forespørgsel, en klage eller skrevet indlæg i avisen. Derudover kender I måske også nogle aktører gennem skoler, idrætsforeninger og grundejerforeninger. Hvis I bruger kommunens samlede netværk aktivt, vil I sandsynligvis opdage, at I kan nå både meget længere og bredere ud, end I plejer.

Aktørerne, der er relevante at inddrage i planlægningen for vindmøller, er her inddelt i 3 hovedgrupper: borgere, erhverv og myndigheder.

Borgerne er kategoriseret i to typer: de proaktive borgere, som involverer sig vel- eller modvilligt i processen, og de reaktive borgere, der først sent bliver opmærksom på kommunens planer, og som ofte reagerer med spørgsmål og usikkerhed.

Erhvervet er kategoriseret i opstillere og lodsejere. Opstillerne er ofte private firmaer, der aktivt arbejder med lodsejere, kommune og borgere om at realisere vindmølleprojekter. Lodsejere er ejere af de berørte områder, der kan sælge eller udleje jorden.

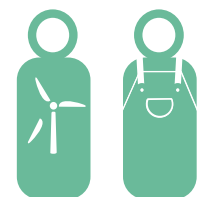
Myndighedsaktører er opdelt i embedsmænd og politikere. Embedsmændene arbejder med at udmønte og opfylde de politiske mål via planlægning, lovgivning og demokratiske processer. Politikere arbejder med at udstikke visioner og overordnede politiske mål.

Det er en kompleks sammensætning af aktører med forskellige mål og ønsker. I mange tilfælde har en vindmølleopstiller allerede været i dialog med aktører i et konkret område, hvor kommunen ikke har været involveret endnu. Med netværksbaseret planlægning er det målet, at alle får mulighed for at deltage på lige fod.

Gennem netværksbaserede planlægning får I indblik i de lokalområder, hvor vindmølleplanerne kan blive realiseret. I vil derudover få opbygget en kontaktflade, som I også kan bruge i andre sammenhænge og videreudvikle på.

Borger

Erhverv

Myndigheder

”At gå ud og møde borgerne og invitere dem med i en fælles proces er en ny disciplin for mange kommunale embedsmænd, men ikke en fremmed menneskelig aktivitet. At tage kontakt og invitere relevante og almindelige mennesker til et offentligt eller fælles arrangement er noget mange har prøvet før. I Kalundborg gik vi ud og stillede os op ved en valgaften. Og talte med dem, der ville. I Aarhus tog vi fx på eftermiddagsbesøg hos nogle, der i forvejen havde små vindmøller stående. Der var kun en opringning mellem ingen kontakt og pludselig at sidde i to til tre timer til en lærerig og spændende drøftelse og dialog om utryghed, lokalsamfund, muligheder og fællesskab. Det er ikke så svært, som man skulle tro. Det kræver vedholdenhed og personlig kontakt.”

- Rikke Ulk, chefantropolog, Antropologerne

Plan for trin 1 – Invitér aktører

FORBEREDELSE

- Få overblik over hvilke netværk, der allerede eksisterer. Hvilke boligforeninger, sportsklubber, borgerorganisationer og lokalråd findes der? Snak med dine kollegaer om, hvilke netværk de kender til i andre sammenhænge.

RESSOURCER

- Arbejdet vil primært blive varetaget af projektgruppen.

VARIGHED

- 4-2 måneder op til workshoppen.

SÅDAN GØR I

- Hold et møde i projektgruppen, hvor I lægger en simpel og klar plan for, hvordan I kommer udenfor den kommunale sfære.
- Forbered mundtligt og skriftligt materiale, som inviterer til netværksbaseret planlægning. Gør gerne Jeres mundtlige og skriftlige kontakt personlig og mindre formel fx ved ikke konsekvent at bruge titel og efternavn, men anvend Jeres fornavne og hold kommunikationen i et klart, hverdagsnært, ikke-teknisk sprog. Både det kommunale og det tekniske sprog kan virke distancerende og ekskluderende, så vær opmærksom på, at også Jeres sprogvvalg skal afspejle dialog.
- I skal kontakte borgerne dér, hvor de er: Ring til eller bank på hos borgerne, brug bibliotekerne, vær til stede ved lokale arrangementer. Send breve og mails til aktører i relevante områder, hvor der er en mulighed for etablering af vindmøller. Det er vigtigt, at aktørernes mandat fremgår tydeligt i kontakten, så de ved, hvilken indflydelse og medbestemmelse de kan få. Fortæl, at formålet med de workshops, I inviterer til, er dialog, og præsentér allerede her netværk som en tilgang, så borgerne er forberedt på muligheden for at indgå i netværksgrupper efter workshoppen.

UDFORDRING

- Ofte har mennesker en tendens til at navigere i deres nære sfære, men I skal her identificere og aktivere relevante aktører så bredt som muligt.

Erfaringer fra Aarhus

I Aarhus gik man tidligt ud med meldingen: "Tag del i en reel borger- og interessentinddragelse. Vil du være med i et bredt samarbejde, hvor du sammen med både borgere, myndigheder og erhverv får mulighed for at skabe netværksbaseret planlægning for vedvarende energianlæg (sol og vind) i Aarhus?" Som kommune kan I række ud og åbne op, ligesom de har gjort i Aarhus. I kan gøre som dem, men I kan også 'teste' med et eller flere potentielle områder og gå ud med meldingen: "Det kunne blive her hos Jer..." I kan engagere og aktivere borgere, andre lokale aktører, interessenter, eksperter, uddannelsesinstitutioner mv. med scenarier: "Hvis det var her, så...?"

Vores erfaring viser, at tidlige invitationer og indledende møder med relevante aktører og med gode netværk i lokalsamfundet er en god måde at engagere flere og få spredt budskabet om tidlig involvering. Det var en spændende udfordring for planlæggerne at etablere alternative netværk og mødes ansigt til ansigt med engagerede borgere.

"Det er ikke altid, at mennesker er lydhøre overfor hinanden. Det er derfor heller ikke altid, at der kan skabes en god kontakt og forståelse mellem for eksempel opstillere og potentielle naboer. Som embedsmand er det derfor vigtigt at være anerkendende overfor begge synspunkter og hele tiden melde ud, at det er vores politikere, der i sidste ende skal træffe beslutningerne."

"Det er fint at få mails ud, så folk ved, hvem man er, når man ringer, men at ringe til folk er det absolut mest effektive. Mails går ofte i glemmebogen."

"Det var godt, at der blev taget billeder til de indledende møder, som kunne bruges til videreformidling, og så man kan se, hvad der er sket, og at det er mennesker, det handler om."

"Det er en udfordring at finde frem til de rigtige folk, når man ikke er vant til at gøre det. Vi er vant at tage kontakt gennem fællesråd eller andre. Den metode den er ny, og det er nye kanaler. Når det er nyt for mig, så tager det længere tid at komme i gang, men også for organisationen er det nyt"

– Christina Friis-Hasché, projektleder Aarhus Kommune.

Trin 2 – Workshop

Afholdelse af workshop er et alternativ til det traditionelle borgermøde. Dialogen på et traditionelt borgermøde er ofte envejskommunikation fra myndighed til borger, mens man med en workshop kan skabe løsere rammer og favne lidt bredere.

Formålet med workshoppen er at samarbejde, lytte og bruge hinanden, hvilket skal fremgå tydeligt. Samtidig skal workshoppen være åben, så borgerne kan præge den. Deltagernes mandat og mulighed for medbestemmelse skal fremgå klart. Jo tidligere I afholder workshop, jo mere plads bliver der til borgernes tilgang, input og anbefalinger.

At planlægge en workshop for 50 til 100 deltagere er en stor opgave. Det er ofte med de små detaljer, man får skabt en professionel og seriøs workshop. I skal derfor gå i gang med planlægningen i god tid, gerne sideløbende med trin 1, så har I også datoen og lokaliteten på plads, når I inviterer aktørerne.

En dialog bliver mest konstruktiv, når den foregår i uformelle og rolige rammer. Dette kan bl.a. opnås ved at afholde workshoppen ude af de kommunale rammer et neutralt eller lokalt sted, fx et

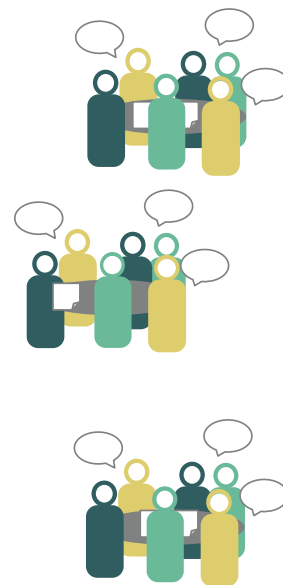
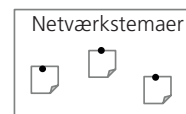
forsamlingshus, skole eller sportshal. I skal finde en ordstyrer til workshoppen, som gerne må være kendt i lokalområdet. I kan også vælge at invitere en konsulent til at facilitere workshoppen.

Arrangementets stemning og dynamik er meget afhængig af fordelingen af myndighed, erhverv og borgere. Så snart dato og lokalitet er på plads, skal I invitere de nøglepersoner, som skal bidrage på workshoppen. Politikere, VE-eksperter og lokale aktører har ofte travlt, så det er vigtigt at få dem til at sætte et kryds i kalenderen. Politikernes tilstedeværelse og mødet med dem i øjenhøjde har stor betydning for borgerne. Husk at invitere dem og give dem plads i programmet. De skal også gerne deltage i workshoppenes øvelser og dialog sammen med borgere og andre aktører.

På workshoppen skal I samarbejde på tværs af aktørgrupper, og alle skal have mulighed for at få svar på spørgsmål og diskutere ønsker og holdninger. For at sikre åbenhed og tillid i dialogen, skal deltagerne tage stilling til, hvilken aktørgruppe de tilhører. Det skal være nemt at identificere hinanden, fx kan deltagere ved workshoppenes start vælge et navneskilt med en

farvekode afhængig af aktørgruppe. Hvis de føler sig splittede, kan de få flere farvekoder for fx både borger og myndighed.

Det kan være en hjælp at have en deltagerliste med fyldestgørende kontaktinformation i tilfælde af flytning eller forsinkelse. Vær forberedt på sene tilbagemeldinger og vær fleksible i forhold til

deltagerantallet. Det kan blive nødvendigt med en ekstra indsats med telefonopringninger, hvis ikke der er nok tilmeldinger.

Et klart og velstruktureret program sikrer workshoppen fremdrift, tydeliggør dens formål og fremmer dens resultat. Det handler om at gøre det nemt for deltagerne at føle medansvar for aktiviteterne og workshoppenes resultater.

I skal skabe en behagelig og seriøs stemning ved hjælp af korte oplæg, debat og diskussioner. De dialogbaserede elementer bør fylde størstedelen af programmet. På modsatte side ses et forslag til et program.

I skal starte med at præsentere projektet og rammerne for workshoppen. Dette kan fx ske gennem præsentationer fra en kommunal planlægger, en politiker, som har førstehåndserfaring med beslutningsprocesserne og evt. en opstiller, som kender de tekniske og økonomiske aspekter.

Herefter bør deltagerne aktiveres i indledende øvelser. Fx gennem en præsentationsrunde, hvor deltagerne møder hinanden på tværs af aktørtyper, og en diskussion af hvad etablering af vindmøller betyder for dem. Hvis workshoppen afholdes før et konkret projekt, kan det være svært for deltagerne at forholde sig til processen. Her kan det være en god idé at tage udgangspunkt i andre cases eller scenarier. Således kan deltagerne få noget konkret, de kan diskutere ud fra og forholde sig til. Mulige områder til etablering af vindmøller kan bruges som

scenarier: "Forestil Jer, at der skal etableres vindmøller her." Ved brug af scenarier er det vigtigt, at I sørger for at understrege workshoppenes formål, så borgerne ikke misforstår, hvor I befinder Jer.

Efter de indledende øvelser er deltagerne nu klar til at konkretisere de fordele, ulemper og udfordringer, der kan være i forbindelse med kommunens vindmølleplanlægning og den videre proces. Dette kan ske ved at deltagerne i samarbejde med dem, de sidder sammen med, skal formulere tre til fire temaer. Det kan være godt at have gjort Jer nogle overvejelser på forhånd om hvilke temaer, der kan være relevante. Hvis rammerne tillader det, kan diskussionen foregå over en middag, da det åbner op for en mere afslappet dialog og muligvis en længerevarende workshop.

Efterfølgende skal deltagerne vælge hvilket tema, de kunne tænke sig at arbejde videre med resten af aftenen. Formålet med denne øvelse er, at der inden for de

enkelte temaer, bliver diskuteret og formuleret idéer og ønsker til projektet.

Deltagerne skal nu opfordres til at danne netværk, der arbejder videre med at konkretisere idéer og ønsker inden for de enkelte temaer. Hvert netværk skal vælge en formand og fastsætte en dato for kommende møder, hvor de kan mødes og arbejde videre med deres bidrag til planlægningsprocessen.

I kan afslutte aftenen med et oplæg om det videre forløb med netværksarbejdet og en lokalpolitiker, der siger tak for i aften.

Når workshoppenes program er på plads, skal I afsætte tid til at gå det igennem. Det kan afsløre forglemmelser og forbedringsmuligheder, som er nødvendige at få identificeret, før workshoppen er i gang. Gennemgangen tjener også til at skabe klarhed, værtskab og medejerskab blandt arrangørgruppen.

Program

17:30 – 18:30: Velkomst og introduktion

- Kommunens projektteam byder velkommen og introducerer ramme og formål, både for aftenens forløb og den videre proces (15 min.)
- Korte informative oplæg fra forskellige aktører: en kommunal planlægger, en politiker og en lodsejer/opstiller (15 min. hver)

18:30 – 19:00: Indledende øvelser

- Øvelse 1: Introduktionsrunde ved bordet. Vi hilser og lærer hinanden lidt at kende (max. 5 min.)
- Øvelse 2: Kort diskussionsøvelse to-og-to, hvor vi ved tidslinjer, som afbilleder kommunens proces i planlægningen af vindmøller, diskuterer hvornår og hvordan kommunens inddragelse skal foregå (10 min. ved hver tidslinje).

19:00 – 20:00: Middag og diskussion

- Øvelse 3: Hvert enkelt bord diskuterer og formulerer 3-4 relevante temaer under middagen (30-45 min.)
- Øvelse 4: Bordenes netværkstemaer præsenteres og grupperes (15-30 min.)

20:00 – 20:30: Valg af netværksgruppe

- Vi vælger hver især det tema, vi finder interessant og rykker fysisk rundt, så vi sidder i den ønskede netværksgruppe (30 min.)

20:30 – 21:00: Kaffepause og netværksdiskussion

- Kaffe og kage
- I mens diskuterer og formulerer vi en mere klar og specifik definition af vores tema, og hvad vi vil arbejde for i de enkelte netværk (20 min.)
- Kontaktinformationer på netværkenes medlemmer og definitionen på netværkets tema skrives ned. Vælg en netværksformand, som er tovholder for netværket. Fastsæt dato for kommende netværksmøder (10 min.)

21:00 – 21:30: Afrunding og tak for i aften

- Projektteamet holder oplæg om det videre arbejde i netværkene og den kommende proces (15 min.)
- Eventuelt runder en lokalpolitiker aftenen af og siger tak for i aften (15 min.)

Plan for trin 2 – Workshop

FORBEREDELSE

- Det er en god idé at afprøve hele aftenens forløb på stedet, inden I begynder.

RESSOURCER

- Lokaler, ordstyrer, navneskilte, post-it's i forskellige farver, computer og en projektor til visning af præsentation, mad og drikke, skabelon til notater, kamera og evt. mikrofon m.m.
- Print gerne workshoppens program til alle deltagerne og eventuelt relevant skriftligt baggrundsmateriale til uddeling.

VARIGHED

- Hele workshoppen kan holdes inden for fire timer. De enkelte øvelses varighed kan variere, og der skal være plads til fleksibilitet i programmet til at vægte øvelser, der viser sig at være specielt gode.

SÅDAN GØR I

- Skab en god og uformel stemning ved at arrangere borde med siddepladser til grupper af seks til otte deltagere. Hvis der sidder for mange eller for få ved hvert bord, bliver det sværere at skabe en god dialog. Sæt stole og borde så alle kan se hinanden ved de enkelte borde, og så ingen sidder med ryggen til 'scenen'.
- Sørg for, at folk blander sig på tværs af aktørtyper. Dette kan gøres ved at sætte mærkater ved de enkelte pladser, der angiver hvilken aktørtype der er tiltænkt.
- Vær åben og sørg for, at projektgruppen er klar til at hilse og tage imod, når deltagerne ankommer.
- Hæng eventuelt et detaljeret kort op over kommunen, som deltagerne kan markere deres adresse på, så de bliver aktive og synlige for hinanden fra start. Kortmateriale på de enkelte borde kan også være med til at konkretisere diskussionen.
- Notér de overordnede temaer på plancher, hvor deltagerne kan tilføje stikord på post-it's med deres input. Det er en god idé at tage billeder af plancherne efterfølgende.
- Deltag gerne i workshoppens dialog ved bordene så vidt det er muligt, uden at din rolle bliver for styrende.
- Når netværksgrupper er dannet så sørg for der er faslagt mødedato og at kontaktoplysningerne på deltagerne er delt ud.

UDFORDRING

- Vær forberedt på, at man tit har en klar idé om, hvordan workshoppen skal være, men ikke hvordan den bliver, så vær fleksibel og klar til at tilpasse oplæg og opgaver undervejs. Der skal både være tid og plads til, at deltagerne kan blande sig og stille opklarende spørgsmål.
- Husk at være bevidst om Jeres retorik: Brug 'vi' i stedet for os og Jer, og forsøg så vidt muligt at beskrive og tale om processen og arrangementet som 'vores'.

Erfaringer fra Aarhus

Debatten blev bredt mere ud på workshoppen, end den havde været i involveringsfasen med indledende møder med enkelte aktører og eksisterende netværk.

Den sidste del af workshoppen oplevedes af flere som det mest interessante, da det var her man fik mulighed for at finde sammen med andre og selv få en aktiv rolle. Både borgere og politikere gav på de to afholdte workshops udtryk for, at øvelserne og borddialogen med mange en-til-en møder gav en helt anden og konstruktiv dialog parterne imellem.

Den generelle oplevelse var, at der var en god stemning og mulighed for social snak over maden. Flere af deltagerne gav udtryk for, at det var positivt, at der blev snakket om de overordnede mål og ikke så meget om konkrete placeringer.

“Det var fedt, at vi fik samlet så mange mennesker. Det var jo lidt af et maraton at komme i hus med at få samlet op – men det lykkedes jo.”

“Det var særlig vellykket, at så mange meldte sig til at deltage i netværksarbejdet.”

– Christina Friis-Hasché, projektleder Aarhus Kommune.

“Øvelsen med at gå rundt to og to kunne godt gå an, men det var først da der blev dannet grupper, at det blev til noget jeg kunne bruge.”

– Mogens Grejsen, borger i Herskind.

“Fedt at opleve, at man sad på det samme gulv som politikerne”

“Der var en anden villighed til at snakke sammen som mennesker”

– Kristian Ditlev Frische, planlægningskonsulent i Danmarks Vindmølleforening og borger i Brabrand.

Trin 3 - Netværksmøder

I trin 3 skal I yde praktisk støtte til de netværksgrupper, der blev etableret under workshoppen. Formålet med netværkene er, at deltagerne får formuleret input til både myndigheder, erhverv og hinanden om, hvad de finder essentielt i forbindelse med vindmølleplanlægningen.

For at styrke deltagernes engagement i planlægningen for vindmøller, skal I gøre det interessant for dem at være med. De skal se et netværk som deres eget – ikke Jeres. Netværksarbejdet skal være baseret på nysgerrighed, engagement og kompetencer. Netværkene bidrager ikke kun til planlægningsprocessen, de styrker også lokalsamfundene og de vigtige relationer borger, erhverv og myndighed imellem.

Det er en god idé, at I lægger op til, at netværksmøderne foregår hjemme hos et af netværksmedlemmerne, så netværkene bliver så lokalt forankret som muligt. Bidrag gerne med tilbud om dækning af udgifter til forplejning. Deltagerne skal selv administrere mødedatoer, tidspunkter og sted. Antallet af netværksmøder og varigheden af møderne afhænger af deltagernes præferencer og muligheder. Ligeledes kan nogle netværkstemaer være

mere komplekse end andre eller der kan være flere uenigheder i nogle netværk.

Projektgruppen skal gøre så lidt som muligt, hvis I deltager i et netværksmøde. Begræns Jeres involvering i netværksarbejdet til neutral støtte, men hjælp til, hvis der bliver brug for det. Deltagerne i netværkene skal på workshoppen udnævne en tovholder, som kan stå for kommunikation med og overdragelsen af input og anbefalinger til Jer.

Sørg for, at der er et klart mål for netværksgruppernes arbejde, fx en fysisk overlevering til politikerne, engagement af foreninger og borgere i et lokalområde eller et fælles møde med de andre netværksgrupper, hvor man præsenterer sine resultater. Angiv gerne en tidsfrist for input og tilbyd evt. en let, konkret skabelon til afrapportering til Jer. Se på modsatte side et eksempel på hvordan sådan en skabelon kan se ud.

Eksempel på skabelon

Indledning

.....

Proces.....

.....Mål.....

.....

Oversigt over netværk

A.....

B.....

C.....

D.....

E.....

Kommunes beskrivelse af projektet og oversigt over dannede netværk.

<u>Netværk A</u> Anbefalinger	<u>Baggrund</u>
1.....	<u>Deltagere</u>
2.....	
3.....	
4.....	

A B C D E

Hvert netværk udfylder et opslag med deres input og idéer.

Videre proces

.....

.....

.....

Anbefaling 1 Anbefaling 2

↓ ↓

Kommunes beskrivelse af den videre proces med fokus på hvornår inddragelse kan finde sted og hvornår der tages beslutninger.

Hvis netværkenes input har tidsmæssig horisont, kan det noteres her.

Plan for trin 3 – Netværksmøder

FORBEREDELSE

- I skal sikre, at datoen for det første netværksmøde er fastlagt og at alle er indbudt. Hvis netværket ikke har fundet et egnet sted at mødes, så tilbyd et af kommunens lokaler.
- Forbered evt. lidt materiale fx kort over potentielle områder og en tidslinje for projektet, som netværkene kan få med og bruge som opstart på det første netværksmøde.
- Fastsæt en deadline til tilbagemelding og lav en skabelon som forslag på den ønskede tilbagemeldingsform.

RESSOURCER

- Mødelokale, forplejning og evt. én fra projektgruppen som sekretær.

VARIGHED

- De fleste netværk kan i løbet af to møder få formuleret deres input. Varigheden af møderne varierer afhængig af deltagerne og temaet.

SÅDAN GØR I

- Under dette trin med afholdelse af netværksmøder er Jeres funktion at få det hele til at fungere. I kan evt. bidrage som sekretær og referent. Vær dog realistisk i forhold til, om I har den tid, der skal til, for efterfølgende at lave referat mv. I kan hjælpe med, at netværkenes input og anbefalinger er klare i både indhold og sprog, så det får størst mulig effekt i det videre forløb.
- I kan formidle kontakt mellem netværket og fagpersoner i Jeres kommunale bagland, hvis de enkelte netværk efterspørger dette.

UDFORDRING

- Nogen oplever den begrænsede tidsramme for netværksarbejdet som en hindring for at kunne nå at sætte sig ind i emnet. Andre netværk oplever tidsrammen som befordrende for et hurtigt produkt.
- I kan i kraft af Jeres faglige viden komme til at have en forstyrende rolle.

Erfaringer fra Aarhus

Opfølgende interviews med deltagerne fra netværkene i Aarhus viser, at der generelt har været et godt samarbejde i de etablerede netværk.

Deltagerne oplever, at de har skabt grobund for fremtidige samarbejder og netværk. De vurderer det positivt, at kommunen stillede en sekretær (projektlederen/planlæggeren) til rådighed, hvis netværkene ønskede det.

Det var ligeledes godt, at der blev tilbudt en skabelon til netværkets produkt, som gjorde det enkelt at gå til. Flere netværksdeltagere kommenterer, at det kan være svært som borger at skulle arbejde med overordnede og komplekse emner som klimamål uden faglig baggrundsviden. Det kræver tid at sætte sig ind i sagerne, og dermed kan embedsmænd fra kommunen komme til at få ekspertrollen.

"Først skal folk have lov til at snakke, men samtidig er det også vigtigt, at man i netværkene får snævret det ind. Jeg tror de fleste netværk har haft brug for én, der ligesom kan hjælpe dem med at snævre det ind"

"Sørg for at have en neutral rolle."

"Folk kan sagtens finde ud af at snakke med hinanden og få arrangeret at mødes i netværkene."

– Christina Friis-Hasché,
projektleder Aarhus Kommune.

"Jeg var skeptisk over, hvor åben man (kommunen) ville være overfor at lytte til os – men dér er jeg blevet positivt overrasket. Dog er jeg forsat skeptisk og usikker på, hvad de beslutter."

"Det var rigtig fint at have Christina som sekretær på gruppen og som hjælp til at styre det. Det var godt med hjælp til at gøre anbefalingerne færdige. Der blev skrevet referat på mødet og sendt ud til alle så de kunne kommentere på det og rette til"

– Hans Gravsholt, borger i Herskind og i bestyrelsen for Skanderborg Afd. af DN

Trin 4 - Opfølgning

I det fjerde trin skal I følge op på netværkenes input. Netværksarbejdet skaber direkte dialog og styrker relationer og tillid på tværs af aktørgrupperne (myndighed, erhverv og borgere). Det er vigtigt at fasholde og følge op på disse relationer fremadrettet. I skal gøre Jer klart, hvordan hvert enkelt input skal føres videre ind i planlægningen, og I skal sikre Jer, at alle i netværket får en tilbagemelding fra Jer.

Netværkenes input kan være meget forskellige alt efter emne og fokus. Det kan både være overordnede ønsker og helt konkrete forslag. Nogle kan have forslag om mål for projektet, andre kan have ønsker til processen for planlægningen, fx hvornår de gerne vil inddrages igen, eller hvornår de gerne vil have svar på dette eller hint.

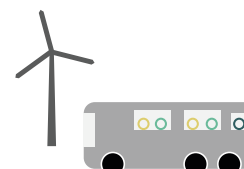
I forbindelse med opfølgning på nogle af netværkenes input, kan det være en god idé at komme ud i landskabet og se konkrete vindmølleprojekter og se potentielle områder i kommunen. Til en sådan tur kan I invitere netværket til at deltage sammen med planlæggere og politikere, så I får den samme referenceramme.

Hvis netværksarbejdet er sat i gang tidligt i et planlægningsforløb, vil det sandsynligvis medføre, at flere mennesker vil blive interesseret og involveret i processen og projektet. Det kan fx være, at en ejerforening i nærheden af et muligt projektområde holder fællesspisning, og gerne vil have jer til at komme ud og fortælle om projektet. Her vil I også kunne høre, hvad borgerne er optaget af. Det kan være, at borgerne er optaget af helt andre emner end dem, I kommer med. Det kan fx være sikker skolevej eller udskiftning af oliefyr, eller hvilken ny energikilde de skal vælge. Tag spørgsmålene med tilbage til kommunen og se, om I kan finde en, der kan svare. Måske kræver det ikke alt sammen svar men en forståelse for situationen.

Det kan også være, at kredsen af involverede borgere skal gøres større. Fx kan I holde et offentligt møde om projektet, og her kan I overveje, om det er en god idé, at netværkene fortæller til andre borgere om deres tanker.

Om netværkene arbejder videre, vil tiden vise. I skal løbende beslutte, om kommunen skal vende tilbage til netværkene med tilbagemelding på kommunens forslag. Hvis et netværk fx har foreslået etable-

retning af en rekreativ sti, kan netværket involveres til at give feedback på de forskellige scenarier. Om I går ud med samme metode igen, når der er noget mere konkret at drøfte, fx når beslutninger om omfang og type er truffet, må I løbende vurdere.

Skab dialog, styrk relation og få tillid

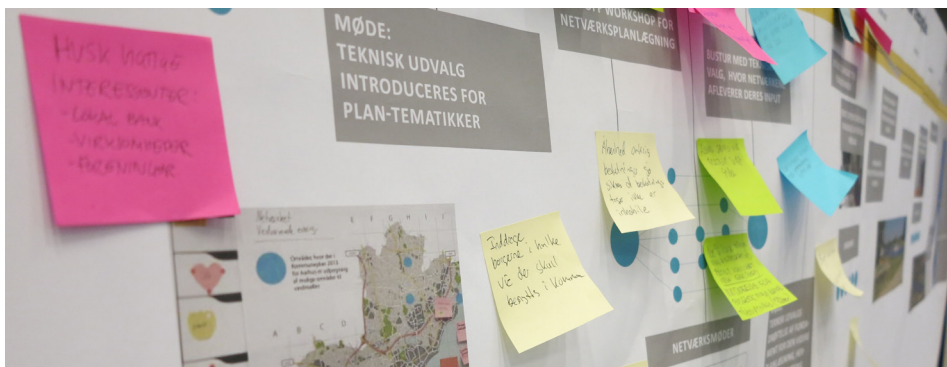

Input til beslutning om vindmøller

Grobund for lokal udvikling fx ejerlaug

Gennem forløbet er erfaringer gjort, relationer og kontakter skabt, ny grund trådt. Der er grobund for meget, ikke kun i forbindelse med vindmølleplanlægning, men for lokal udvikling og samskabelse på mange planer.

Plan for trin 4 – Opfølgning

FORBEREDELSE

- Projektgruppens opfølgning afhænger af netværkenes input. Overvej hvordan og hvor meget, I vil kunne følge op.

RESSOURCER

- Her kan det være nødvendigt at inddrage andre kollegaer, arrangere ture eller andre møder mm.

VARIGHED

- I den resterende del af processen kan det være relevant at inddrage netværkene og bruge deres input. Nogle input omhandler de indledende øvelser til projektet, mens andre er helt konkrete ønsker til projektets endelige udformning.

SÅDAN GØR I

- Vær på forkant med at inddrage borgerne og andre aktører i de aktiviteter og beslutninger, der kommer gennem processen. I forbindelse med nye tiltag, nye høringer m.m. kan I med fordel inddrage netværkene.
- Evaluer løbende hvilke dele af projektet, det er relevant at inddrage netværkene i og hvilke måder, der virker bedst hos Jer. Tænk det som en cirkulær proces, hvor I hele tiden udvider Jeres eget netværk og fremadrettet inddrager nye nøgleaktører.
- I kan fx udsende nyhedsbreve til alle deltagere, arrangere faglige udflugter, få netværkene til at fremlægge deres synspunkter for andre borgere eller for politikerne, lægge op til debat på sociale medier eller på kommunens hjemmesider.
- Bak op om efterfølgende initiativer, som kan foregå i netværksgrupperne. Vær imødekommende og åben.

UDFORDRING

- Det kan være en udfordring at følge op på alle input fra netværkene på en ordentlig måde, så alle føler, at de er blevet hørt og har bidraget.

Erfaringer fra Aarhus

Aarhus Kommune har erfaret, at det er godt og givtigt, at en kommune inddrager borgerne tidligt i processen via møder, invitationer, workshop og netværk, og også inviterer borgere fra nabokommunen. Nye netværk har bidraget med input og anbefalinger til den kommende planlægningsproces. Det er positivt, at man således udøver en mere fælles og åben kommunal planlægning af vedvarende energi. Deltagere fra de otte netværk vurderer, at

der kommer noget godt ud af at danne netværk af borgere og andre aktører. Det kan dog være svært at arbejde sammen grundet forskellige udgangspunkter og interesser, og det kan være lang tid at bruge på noget, som man ikke ved hvor fører hen.

Rygtet om, at kommunen havde genoptaget deres planlægning for vindmøller spredtes hurtigt til de mennesker, der tidligere havde været involveret. En gruppe, der tidligere havde fundet sammen i modstand mod kommunens vindmølleplaner, blev nu vagt til live igen, og dialogen med

kommunen blev genoptaget. Denne gang var oplevelsen dog, at der i højere grad blev budt ind til samarbejde, om end der først skulle arbejdes på den skepsis og de barrierer, der var opstået i den tidligere proces.

Flere fra netværkene foreslog, at kommunen i højere grad brugte de lokale medier til at komme bredere ud med budskabet og gøre informationerne lettere tilgængelige. De enkelte landsbyer har deres egne kanaler til at komme ud med informationer, det kan fx være på sociale medier eller husstandsdelte nyhedsbreve.

“Sørg for at evaluere processen og få tilbagemeldinger, så man i kommunen lærer af det. Der skal indarbejdes en kutyme for, at man altid evaluerer efter møderne.”

– Christina Friis-Hasché, projektleder Aarhus Kommune.

“Jeg tror stadigvæk, at vi er i gang med at få processen til at virke. Det kan godt være, du kun får fat i 10 mere, men de 10 har også et netværk – som de fortæller det til. (...) Jeg er godt klar over, at der er nogle som du aldrig får med, men vi skal jo starte et sted.”

– Minna Rasmussen, tidligere kommunal planlægger og borger i Syddjurs Kommune.

“Netværkene har givet relationer, som godt kan bruges i fremtiden, hvis der bliver behov for det. De kunne fremover måske bruges til at trykprøve det politikerne har af overvejelser, eventuelt afprøve scenarier”

- Kristian Ditlev Frische, planlægningskonsulent i Danmarks Vindmølleforening og borger i Brabrand.

Opfordring

Denne udgivelse er en opfordring til Jer i den kommunale planlægning om at inddrage jeres aktører tidligt i planlægningsprocessen og danne netværk. Erfaringerne fra Aarhus Kommune viser, at der er mange muligheder for skabe dialog, og at selv små tiltag kan have stor effekt.

Hvis I har brug for at snakke med planlægere, der allerede har prøvet at arbejde med borgerinddragelse i forbindelse med planlægning af vindmølleprojekter, kan I tage kontakt til Aarhus Kommune eller Kalundborg Kommune.

Udover denne udgivelse om netværksbaseret planlægning, er der udgivet en publikation med titlen Vindmøller – åbenhed, dialog og inddragelse, hvor processen i Kalundborg Kommune beskrives.

Find statslige informationer om vindmøller på www.vindinfo.dk.

Vi ønsker jer held og lykke med samarbejdet med borgere og lokale aktører.

Gode råd fra Aarhus Kommune

“Lad os planlægge vores fremtidige energi sammen,” lød sloganet i Aarhus Kommune. Her er der nogle gode råd til, hvordan du kommer i gang i din kommune. For fremme af åbenhed, dialog og inddragelse kan du gøre følgende:

- Få godkendt en projektplan, der giver mandat til projektets ressourceforbrug.
- Lav en procesplan med konkrete handlinger indenfor forskellige emner, eksempelvis: kommunikation, politik, inddragelse af offentligheden, projektorganisering mm.
- Se ressourceforbruget i det lange perspektiv. Processen vil være meget tidskrævende tidligt i processen, men man kan forvente et mindre ressourceforbrug senere i processen.
- Tilknyt en studentermedhjælper, der kan hjælpe med alt det praktiske som mødebooking, opsamling fra workshops og lignende.
- Skriv en “elevatortale” så du ved, hvad du skal sige, når du henvender dig til de enkelte aktører.
- Ring til folk, da det er mest effektivt. Det er fint at sende mails ud, så folk er forberedt på, hvem man er, men der skal altid følges op på mails med en telefonisk henvendelse.
- Notér alle kontakter, referater mm. i et excel-ark.
- Find nogle gode sparringsparter fx fra andre kommuner.
- Opdater nærmeste leder – det kan være nok til, at han/hun ved, hvad der foregår og bliver en god ambassadør for projektet. Vi har holdt ugentlige statusmøder i Aarhus Kommune.
- Etabler en tværfaglig og dynamisk projektgruppe på tværs af kommunen, hvor folk inddrages efter behov, fx landskabsmedarbejder, klimakoordinator, varmeforsyningsplanlægger, planlæggere.
- Sørg for at have medarbejdere i projektgruppen, der har stærke kommunikationskompetencer, og som tør at gå ud og tage kontakt til folk.
- Tag mange billeder fra møder, ture m.m. Det får du brug for, når du skal formidle. Det kan også være en god idé med videoklip med deltageres oplevelser.

Erhvervsstyrelsen

Dahlerups Pakhus
Langelinie Allé 17
2100 København Ø
Tlf 35 29 10 00
www.erst.dk